

УДК 378.095

СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ В КАНАДІ

О.М. Ігнатова

У статті аналізується система вищої освіти в Канаді, визначаються основні риси моделей вищої освіти. Представлено й охарактеризовано програми забезпечення доступності вищої освіти, окреслено основні напрями державної освітньої політики. Описані основні заходи щодо забезпечення якості освіти, розглянуто джерела фінансування закладів освіти, а також визначена важливість реалізації інтернаціональної стратегії вищої освіти.

Ключові слова: вища освіта, децентралізація, зарахування, інститути, доступність вищої освіти, провінції Канади, якість вищої освіти.

СИСТЕМА ВИСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАНАДЕ

Е.Н. Игнатова

В статье анализируется система высшего образования в Канаде, определяются основные черты моделей высшего образования. Представлены и охарактеризованы программы обеспечения доступности высшего образования, определены основные направления государственной образовательной политики. Описаны основные мероприятия по обеспечению качества образования, рассмотрены источники финансирования учебных заведений, а также определена важность реализации международной стратегии высшего образования.

Ключевые слова: высшее образование, децентрализация, зачисление, институты, доступность высшего образования, провинции Канады, качество высшего образования.

THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION IN CANADA

O.M. Ihnatova

The Canadian "system" of higher education is highly decentralized; responsibility for higher education is delegated to the provinces under Canada's constitutional federation. While the federal government has played a major role in supporting university research and student funding, the story of Canadian higher education is the tale of ten quite different provincial systems, with different institutional structures and regulatory arrangements. However it is also the story of a highly accessible public system since Canada boasts among the highest participation rates in the world, and has one of the most educated populations. This paper will analyze the success (and failings) of this highly decentralized, largely uncoordinated network of provincial systems, and review current trends and issues. The objective of this paper is to provide an overview of higher education in Canada.

Keywords: higher education, decentralization, enrollment and institutions, accessibility to higher education, Canadian provinces, the quality of higher education.

Постановка проблеми. Аналіз системи вищої освіти в країнах ОЕСР (Організація Економічної Співпраці і Розвитку) визначає наявність двох моделей: «континентальної» (Франція, Німеччина, Нідерланди) і «атлантичної» (Великобританія, Ірландія та США). Канадській системі вищої освіти властиві риси «атлантичної» моделі. За цінностями, стратегіями й домінантними орієнтаціями вона дуже нагадує британську систему вищої освіти. Історично склалося, що традиції британських університетів були багато в чому запозичені провідними канадськими вишами. Розвиток системи вищої освіти Канади відбувався в особливому географічному та політичному контексті, в умовах культурного різноманіття та лінгвістичної дуальності. Це зумовило відмінності канадської системи вищої освіти від близьких їй систем «атлантичної» моделі. Особливий інтерес представляють: 1) диференціація канадської системи освіти, обумовлена адміністративно-територіальними відмінностями й політичним устроєм Канади; 2) упровадження нових програм забезпечення доступності вищої освіти; 3) високий рівень автономії канадських вищих навчальних закладів, які є незалежними в прийнятті рішень, що стосуються, зокрема, організації навчального процесу; 4) ефективні практики фінансування діяльності вищих навчальних закладів.

Метою статті є аналіз системи вищої освіти у Канаді, визначення основних загальнодержавних пріоритетів у сфері вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. *Інститути вищої освіти.* Усього у Канаді близько 400 вищих навчальних закладів. Вони поділяються на університети, коледжі вищої освіти та професійні коледжі, що надають послуги вищої освіти. Можна виокремити дві групи вищих навчальних закладів: виші, по закінченню яких випускникам видаються дипломи та сертифікати про професійний вищу освіту, і виші, по закінченню яких випускникам присвоюється академічний ступінь (магістра або бакалавра). До першої групи належать місцеві коледжі, приватні професійні коледжі, коледжі прикладних мистецтв і технологій. Система коледжів не присвоює ступінь (non-degree-granting institutions), нараховує близько 200 навчальних закладів, що пропонують освіту, приблизно відповідну середній спеціальній. Вищі навчальні заклади цього типу діють у всіх десяти провінціях і трьох територіях, однак у залежності від територіального розташування вони можуть мати назву інститутів, шкіл або академій. У більшості провінцій приватні професійні навчальні заклади, які не присвоюють академічних ступенів, також називаються коледжами, і за ними закріплено статус інститутів вищої освіти. (Виняток становить провінція Онтаріо, де приватні професійні навчальні заклади не входять до системи вищої освіти і не мають статусу вищого навчального закладу.)

Можна говорити про стійку тенденцію розширення списку спеціальностей, пропонованих професійними ВНЗ неуніверситетського сектора.

Інша тенденція – наділення частини професійних коледжів правом присвоєння ступеня бакалавра. Таким чином, формується межовий сектор коледжів вищої освіти, що посідає в інституційній структурі канадської освітньої системи проміжні позиції між університетським і неуніверситетським сектором. Коледжі вищої освіти – це колишні професійні коледжі, однак вони вже належать до другої групи (degree-granting institutions), оскільки отримали право присвоєння ступеня бакалавра. Незважаючи на відмінності в ставленні до приватних закладів, які обумовлені територіальними особливостями, система професійних коледжів і коледжів вищої освіти одноманітна й слабо диференційована. Університетський сектор відрізняється набагато більшим ступенем різноманітності, у першу чергу тому, що освітня політика університетів відображає суперечливі особливості державного устрою Канади. У Канаді дев'яносто університетів і коледжів, котрі володіють статусом університету (university colleges).

Історія Канадських університетів бере свій початок з часу заснування першими французькими поселенцями в 1663 році Великої Семінарії в Квебеку (Le Grand Seminaire de Quebec) – першого університету провінції Квебек і попередника чинного нині Університету Лавалю (Laval University). До першого покоління університетів можна віднести також Університет Нью-Брунсуіка (University of New Brunswick), заснованого в 1785 році, що спочатку називався Королівським Коледжем (King's College). На початку XIX століття почали діяти провідні університети: Університет МакГі (1821) у Квебеку, Королівський Університет у Кінгстоні в провінції Онтаріо (1841), Університет Оттави (1848), Університет Торонто (1827). Наступне покоління університетів формується в другій половині XIX і на початку XX століття. Після прийняття в 1867 році Конституційного Акту, який установив громадянську рівність між англоканадцами й франкоканадцами, і визнав адміністративну й економічну самостійність провінцій, місцевим управлінням було надане право самостійного вирішення питань освіти та культури. У цей час з'являються найбільші Канадські університети: Університет Манітоби (1877), Університет Західного Онтаріо (1878), Університет Британської Колумбії (1908), Університет Саскачевану (1907), Університет Садбері (1913). Завдання цих університетів полягало в підготовці кваліфікованих кадрів у провінціях і розвитку локальних науково-дослідних центрів. Основний імпульс розвитку університетського сектора на рубежі XIX і XX століть – пошук відповідей на виклики індустріальної революції.

Значну кількість університетів було засновано в 60-70 х роках XX століття. Серед них Університет Коледж Маласпина (1969), Університет Брока (1964), Університет Квебека (1968). У результаті прийняття федерального Акту про офіційні мови в 1969, який проголосив англійську та французьку офіційними мовами Канади, відбулося тимчасове згладжування англо-франкоканадської суперечки. Про це свідчить відкриття в Квебеку, де завжди існували сепаратистські настрої, Університету Конкордії (1974). Університет Конкордії, найбільший у Канаді університет міського планування, став одним з небагатьох англомовних університетів у французькому середовищі, який пропонує освітні програми для студентів як французькою, так і англійською мовами. Канадські університети всіх поколінь реалізують стратегії інтернаціоналізації, готують випускників з міжнародним рівнем знань і компетенцій. На відміну від Великобританії і систем вищої освіти інших країн ОЕСР, у Канаді не настільки гостра конкуренція між «старими» і «новими» університетами [2].

Розвиток системи вищої освіти: політичний контекст. Необхідно відзначити, що диференціація системи вищої освіти в Канаді проходить не по лінії розколу приватних / державних або «старих» / «нових» університетів. Найбільшою мірою на канадську систему вищої освіти впливають наявні територіальні відмінності. Так, на територіях Юкону, Північно-Західних територіях країни і Нунаву (Nunavu) немає університетів та університетських коледжів, що значною мірою ускладнює доступ до

здобуття вищої освіти найбільш вразливих верств населення, а також корінних народів Канади (індіанців, інуїтів, метисів), котрі проживають на цих територіях. У провінціях Острів Принца Едварда, Ньюфаундленд і Лабрадор, що відрізняються маленькою територією і нечисленністю населення, діє всього по одному університету. Найбільша кількість університетів у провінціях Онтаріо і Квебек.

Адміністративно-територіальні відмінності обумовлені багато в чому тенденціями політичного розвитку Канади та становленням федеративних відносин. Так, наприклад, міністерство освіти Квебека (www.mec.gov.qc.ca), прагнучи до максимальної незалежності від федерального уряду, сприяло створенню розвиненого самостійного університетського сектора, що включає дев'ятнадцять університетів та університетських коледжів. Університет МакГі в Монреалі займає верхні рядки рейтингів канадських університетів, і в 2005 році отримав звання кращого дослідного університету [3]. Відмінна особливість системи вищої освіти Квебека – її дистанційність від органів освіти інших провінцій. Незважаючи на рішення федерального й регіональних урядів у 1970-х роках навчати другій мові (французькій – у англійських провінціях та англійській – у Квебеку) на шкільному та університетському рівні, у даний час основною мовою в більшості університетів Квебека залишається французька. У їх числі провідний виш – Квебекський університет, який має філії в шести містах провінції, найстаріший Університет Лаваль, Університет Монреаля, Університет Шербрука, Технічна Школа в Монреалі. Винятком є Університет МакГі та Університет Конкордії. Мономовні університети провінції Квебек відображають принципову позицію влади щодо збереження особливого статусу франкомовної провінції на федеральному рівні – статусу, що підкреслює її культурну та етнічну специфіку. Університети Квебека самостійно проводять політику інтернаціоналізації вищої освіти, розвиваючи мережу міжнародних програм у більш ніж 150 країнах світу. Міністерство освіти Онтаріо (www.edu.gov.on.ca), навпаки, ставить перед собою завдання створити тримовне університетське середовище. Велика частина з 29 університетів Онтаріо пропонує окремі освітні програми французькою мовою.

В Університеті Оттави, провідному тримовному університеті, всі навчальні курси викладаються одночасно на двох офіційних мовах держави. Інші приклади «космополітичних» університетів – Університет Західного Онтаріо й Університет Св. Павла, об'єднаний з Університетом Оттави в 1965 році. В Онтаріо існує також низка університетів, що забезпечують доступність вищої освіти для корінних народів і сприяють збереженню їхньої культурної спадщини. В основному, вони створювалися на базі релігійних коледжів і семінарій. Це Католицький Університет Садбері та Університет Коледж Св. Майкла. У двох інших провінціях з великою часткою франкоканадського населення – Нью-Брунсуіку й Манітобі – діють і франкомовні, і англійськомовні вищі навчальні заклади.

Програми забезпечення доступності вищої освіти. За даними Асоціації університетів і коледжів Канади (Association of Universities and Colleges of Canada, AUCC), загальна кількість студентів очних відділень університетів у 2002 році склала 684000 осіб, заочних відділень – 271000 осіб. Згідно з даними Асоціації канадських коледжів (The Association of Canadian Community Colleges, ACCC), у 2001-02 рр. число студентів очних програм вищої освіти в коледжах Канади склало 900000 осіб, заочних – 1500000 осіб [7].

На відміну від початкової освіти, професійна освіта в Канаді не безкоштовна й не обов'язкова. У більшості університетів і коледжів Канади прийнята система платного навчання, винятком є професійні коледжі в провінції Квебек, де зі студентів стягується лише мінімальний реєстраційний внесок. У інших випадках вартість навчання у виші для резидентів в середньому становить 10 000 канадських доларів, для іноземних студентів – 17000 канадських доларів. З метою забезпечення доступності вищої освіти уряд Канади та неурядові організації здійснюють ефективні програми підтримки студентів, що значною мірою сприяє підвищенню рівня доступності вищої освіти як для резидентів, так і для іноземних студентів, котрі бажають отримати диплом про вищу освіту одного з канадських університетів або коледжів. Канадський фонд стипендіальної підтримки Тисячоліття (The Canada Millennium Scholarship Foundation) надає стипендії (до 3000 канадських доларів) на здобуття вищої освіти дітям з неблагополучних та малозабезпечених сімей у рамках опікунських стипендіальних програм (taw scholarship programmes). Канадська програма студентських позик (The Canada Students Loans Programme) здійснює політику кредитування, надає позички й позики студентам вищих навчальних закладів, що зазнають фінансових труднощів, знижуючи тим самим існуючі соціальні бар'єри й відкриваючи доступ до вищої освіти малозабезпеченим верствам населення. Канадський освітній грантовий фонд (The Canada Education Savings Grant, CESG) являє собою державну систему підтримки здобуття вищої освіти, гарантуючи субсидії соціально вразливим категоріям населення, у тому числі людям з обмеженими можливостями та етнічним меншинам. Деякі університети самостійно вживають заходів щодо забезпечення доступності вищої освіти для найбільш здібних студентів та абітурієнтів.

Зокрема, адміністрацією Університету Карлетон (Онтаріо) було прийнято рішення не допускати відрахування успішних студентів у зв'язку з їхньою нездатністю оплачувати навчання. У таких випадках

університет допомагає студенту в пошуку гранту або стипендії. Політика вирівнювання освітніх шансів населення безпосередньо пов'язана з розвитком у канадських університетах системи освіти дорослих (adult education). За даними недавнього міжнародного дослідження з вивчення можливостей освіти та професійної підготовки для дорослих (Adult Education and Training Survey, AETS), 27,7% населення Канади продовжують свою освіту після закінчення університету або коледжу [3]. У канадських університетах активно реалізуються три типи освітніх програм для дорослих:

1. Освітні програми, спрямовані на вдосконалення професійних навичок, розширення професійних контактів, особистісний розвиток;

2. Програми, метою яких є отримання формальних кваліфікацій для працевлаштування або кар'єрного зростання;

3. Програми, які призначаються для найбільш вразливих верств населення, корінного населення Канади. Наприклад, Університет Коледж Маласпина (Британська Колумбія) пропонує одно- і дворічні програми за спеціальностями «лісництво», «сільське господарство», «технічне оснащення», після закінчення яких видаються дипломи та сертифікати.

Багато університетів і коледжів реалізують навчальні плани, що дозволяють поєднувати роботу й навчання.

Органи управління вищою освітою. Відмінна риса канадської системи управління вищою освітою – відсутність єдиного федерального органу, що регулює діяльність вищих навчальних закладів, і відповідно, інтегрованої системи вищої освіти. У 1867 році з набуттям статусу незалежності та встановлення федеративного державного устрою провінції й території, що входять до складу федеративної держави Канади, отримали необмежені права в управлінні інститутами вищої освіти. Юридично оформивши право провінцій і територій на здійснення та регулювання освітньої діяльності, уряд Канади закріпив за вищими статус автономних установ. У результаті, десять провінцій і три території Канади формують тринадцять відносно незалежних освітніх систем, яким адекватна така ж кількість регіональних міністерств освіти, що відповідальні за всі рівні національної освіти в масштабі провінції або території.

Для реалізації загальнонаціональних цілей і завдань щодо розвитку вищої освіти в Канаді функціонує Рада міністрів освіти Канади (Council of Ministers of Education of Canada, СМЕС), заснована в 1967 році, – дорадчий орган з управління та координації діяльності провінційних і територіальних освітніх міністерств під керівництвом кабінету регіональних міністрів освіти. До компетенції Ради міністрів освіти Канади не входить розв'язання питань університетського самоврядування.

Це відрізняє канадську модель вищої освіти від історично близьких їй систем «атлантичної» моделі. Наприклад, для британської моделі характерна наявність спеціалізованих агентств-посередників між центральним органом управління освітою (Департаментом освіти та професійного навчання) і місцевою владою. Останнім часом агентства все більше є провідниками політики центральних властей у взаємодії з університетами. У Канаді ж – інша справа: Рада міністрів освіти не ставить перед собою завдання впливати на університети, тому й місцеві органи управління освітою, і університети володіють набагато більшим ступенем автономії.

Таким чином, канадські університети – незалежні адміністративні установи, самостійно визначають правила у критерії набору студентів, і приймають рішення з усіх навчальних питань. Система управління університетів Канади складається з Глави університету (Chancellor), Ректора (Principal), Проректора (Provost), Заступника Проректора (Vice-Provosts), Сенату (Senate), Ради (Board of Governors). У багатьох університетах студенти також створюють свої ради. Основним фактором диференціації інститутів освіти за ступенем автономності виступають відмінності в державному фінансуванні.

Фінансування системи вищої освіти Канади. Система вищої освіти Канади фінансується з декількох джерел, а роль федерального центру в цьому процесі є значущою, але не визначальною, і може бути розглянута в комплексі з іншими не менш важливими джерелами. Загалом, у 2004-05 рр. загальний дохід канадських університетів і коледжів склав \$27.7 млрд. [4]. Структура фінансування інститутів вищої освіти, таким чином, складається з коштів федерального бюджету, коштів органів управління провінціями й муніципального бюджету, а також коштів самого університету. Широке поширення отримують сьогодні програми цільового фінансування дослідницької діяльності університетів. Цільові програми реалізуються з коштів федерального бюджету спеціально створеним Національним фондом сприяння інноваціям (Canada Foundation for Innovation), орієнтованого на стимулювання в університетському середовищі науково-дослідних розробок.

Витрати федерального уряду, місцевих органів управління, разом із витратами державних фондів, склали 55,6% загального доходу університетів у 2008-09 рр. Тим не менш, витрати канадського уряду на розвиток науково-дослідної діяльності та забезпечення інших освітніх потреб університетів не порівнювані з обсягами фінансування цієї галузі в США, Великобританії та Німеччині [4]. Сучасною тенденцією у фінансуванні системи вищої освіти в Канаді є залучення зовнішніх інвестицій з недержавного сектора та їх використання в комплексі із засобами федерального бюджету.

Одне з основних джерел зовнішнього додаткового фінансування університетів – фінансова підтримка проектної та дослідницької діяльності. У період з 1991 по 2000 рр. помітну роль у фінансуванні дослідницької діяльності університетів набула підтримка з боку бізнесу, яка збільшилась за вказаний період удвічі, перебільшивши витрати на дослідницьку діяльність як з федерального бюджету, так і з бюджетів самих університетів [5]. Серед інших важливих джерел додаткового фінансування інститутів вищої освіти, у тому числі університетів, виступають оплата навчання студентами (разом із позиками, кредитами), складаючи близько 20% доходу університетів; прямі інвестиції, продаж товарів і послуг, здавання в оренду площ та освітніх фондів – 24,2% [7].

Заходи щодо забезпечення якості освіти. Незважаючи на прагнення міністерств освіти провінцій до автономності, створення єдиних стандартів якості вищої освіти стає однією з найважливіших цілей загальнонаціональної освітньої політики. Акредитацію професійних освітніх програм вищої освіти в Канаді здійснюють близько двадцяти спеціально створених агентств. Більшість агентств, що реалізують оцінку якості надаваних освітніх послуг у сфері вищої освіти, є чинними членами Канадської Асоціації агенцій (Association of Accrediting Agencies of Canada, AAAC, www.aaac.ca), покликаної забезпечувати якість професійної освіти в Канаді за рахунок удосконалення стандартів і процедур акредитації. AAAC у своїй діяльності реалізує наступні завдання:

- створення умов для ефективної взаємодії та інформаційного обміну між різними акредитаційними агентствами;
- розробка найбільш ефективних і передових моделей акредитації освітніх програм;
- розробка єдиних акредитаційних стандартів і процедур;
- представлення інтересів кожного з агентств на рівні уряду, професійних організацій, інститутів вищої освіти та бізнесу;
- розвиток і поширення накопиченого досвіду канадських агентств з акредитації професійних освітніх програм всередині й поза межами Канади;
- моніторинг та дослідження питань, пов'язаних з оцінкою міжнародних програм студентської та академічної мобільності.

Крім акредитаційних агентств, правом здійснювати оцінку освітніх послуг у Канаді також володіють різні асоціації університетів (University Associations), що реалізують періодичні програми оцінки якості освітніх програм в університетах, належних до асоціації, як, наприклад, Асоціація університетів Квебека. Міжнародна служба оцінки дипломів (International Credential Assessment Service) і Організація міжнародної освіти Канади (World Education Services) здійснюють оцінку дипломів про вищу освіту іноземних студентів, що прибувають до Канади за міжнародними програмами з метою продовжити свою освіту, а також з метою працевлаштування [11].

Починаючи з 1911 року, Асоціація університетів і коледжів Канади (The Association of Universities and Colleges of Canada, AUCC) всебічно підтримує інститути вищої освіти Канади, будучи основним посередником у взаємодії університетів і коледжів Канади з державою, різними галузями промисловості, місцевим співтовариством і бізнес-колами. У коло основних пріоритетів діяльності AUCC входить підтримка інститутів вищої освіти, поліпшення їхнього фінансування, розвиток дослідницької та інноваційної діяльності університетів, а також інтернаціоналізація вищої освіти. Розробляючи програми міжнародного студентського обміну та стажувань, AUCC концентрується на необхідності забезпечення їхньої якості, а також надає комплексну інформацію про можливості отримання вищої освіти для іноземних студентів.

На оцінку якості вищої освіти також орієнтована Програма національних освітніх показників (Pan-Canadian Education Indicators Programme, PCEIP), реалізована Радою міністерств освіти Канади з 1997 року. Звіт 2003 відображає зміни в основних показниках і індикаторах вищої освіти, серед яких загальна чисельність студентів вищих навчальних закладів, кількість випускників ВНЗ, джерела фінансування, а також їхня дослідницька діяльність і динаміка розвитку освіти для дорослих [8]. Дані моніторингу основних показників вищої освіти використовуються при розробці державної політики в галузі забезпечення якості освітніх послуг. Для Канади якість освітніх програм вищої освіти є головним національним пріоритетом. Незважаючи на істотну неоднорідність в університетському секторі, привнесена адміністративними, територіальними та етнокультурними відмінностями, конвенція щодо присуджених академічних ступенів на рівні локальних міністерств освіти та органів управління університетів зберігається завдяки активній роботі акредитаційних агентств з уніфікації акредитаційних стандартів і процедур. Така згода сприяє співпраці університетів, що належать до різних провінцій, і створює умови для внутрішньої мобільності студентів і випускників.

Канадська модель академічних ступенів багато в чому схожа з класичною британською моделлю. Тим не менш, вона має відмінні особливості. Першим рівнем у канадському університеті є ступінь бакалавра (Bachelor Degree), ступінь з відзнакою (Honours) і спеціалізований ступінь (чотири роки

навчання зі спеціалізацією). Перший ступінь може також містити атестаційні програми (Diploma programmes), що тривають 1-3 роки, і сертифікаційні програми (Certificate programmes), тривалістю 1 рік. Такі програми діють при співпраці канадських університетів з професійними коледжами. Магістратура передбачає 1 рік навчання для випускників бакалаврату за винятком програм бізнес-адміністрування, які вимагають дворічного навчання. Важлива умова магістерської програми – написання дисертації, що передбачає теоретичне або практичне дослідження. Терміни навчання для отримання магістерського ступеня в Канаді варіюються залежно від спеціальності – 3 роки для випускників бакалаврату права (LLB) і 4 роки для лікарів і ветеринарів (Doctor of Medicine, MD; Doctor of Veterinary Medicine, DVM). Доктор філософії (PhD) – вищий академічний ступінь, що присуджується канадськими університетами. На відміну від докторантури в британських університетах, докторські програми – це не тільки дослідницькі проекти. Для отримання ступеня доктора недостатньо захистити дисертацію; необхідно виконати вимоги освітньої програми, вивчити кілька обов'язкових курсів. У всіх провінціях, крім Квебека, докторантура вважається третім ступенем навчання. Інтеграція науки і освіти – характерна риса канадського вищої освіти. Елементи дослідницької діяльності присутні вже в перші роки навчання в бакалавраті. У більшості канадських університетів науково-дослідна діяльність вважається необхідним компонентом як академічної, так і професійної кар'єри.

Інтернаціоналізація вищої освіти. Канада активно реалізує стратегію інтернаціоналізації вищої освіти, яка полягає в підтримці міграції кваліфікованих співробітників (Skilledmigrationapproach). Стратегія підтримки міграції кваліфікованих співробітників заснована на цілях узгодженого підходу, але акцент ставиться на наймі обраних іноземних фахівців і залученні талановитих студентів до роботи в країні, що їх приймає як засоби забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності країни в економіці знань. Основним інструментом даного підходу є система академічних стипендій, доповнена активною програмою просування системи вищої освіти країни за кордоном у поєднанні з прийняттям відповідного візового та імміграційного законодавства.

Основними цілями інтернаціоналізації вищої освіти в Канаді є «підготовка випускників з міжнародним рівнем знань і компетенцій» і «підтримка конкурентоспроможності Канади», що досягається насамперед за допомогою залучення іноземних студентів[8]. «Експорт освітніх послуг» і «отримання доходу вищими навчальними закладами» посідають у списку пріоритетів освітньої політики Канади провідне місце. За реалізацію цієї політики відповідає Центр освітніх мереж у Канаді (Canadian Education Centre Network).

Висновок. До числа основних пріоритетів Канади в галузі освітньої політики, визначених Радою міністрів освіти Канади на 2014-2015 рр., увійшли: надання корінному населенню Канади рівних можливостей у здобутті освіти; підвищення загального рівня грамотності населення Канади; розвиток національної системи вищої освіти. Загальнодержавні пріоритети освітньої політики доповнюються завданнями щодо забезпечення оцінки якості та вдосконалення результатів навчання; підвищенню якості викладання; перегляду пріоритетів освітньої політики у сфері вищої освіти відповідно до потреб глобальної економіки; розвитку соціальної згуртованості через можливості освіти [9; 10].

Література

1. Jones G. A. (2009b). Internationalization and higher education policy in Canada: Three challenges. In Trilokekar, R. D., Jones, G. A. & Shubert, A. (Eds.). *Canada's universities go global* (pp. 355-369). Toronto: James Lorimer and Company (CAUT Series).
2. Jones G. A. (2009a). Sectors, institutional types, and the challenges of shifting categories: A Canadian commentary. *Higher Education Quarterly* 63(4), 371-383.
3. Marshall D. (2008). Differentiation by degrees: System design and the changing undergraduate environment in Canada. *Canadian Journal of Higher Education*, 38 (3), 1-20.
4. McMullen K. (2009), "College and university graduates with low earnings in Canada: Demographic and labour market characteristics", *Education Matter*, Vol. 6 No. 2, Statistics Canada, Ottawa.
5. McGill University Profile. Association of Universities and Colleges of Canada. http://www.aucc.ca/can_uni/our_universities/mcgill_e.html
6. Postsecondary Education Systems in Canada: An Overview. Canadian Information Centre for International Credentials. <http://www.cicic.ca/postsec/vol1.overview.en.stm>
7. Education Indicators in Canada: Report of the Pan-Canadian Education Indicators Programme, 2003, p.131.
8. OECD. Internationalization and Trade in Higher Education: Opportunities and Challenges, 2012
9. CMEC (2013). Education in Canada: An Overview. Ottawa: Council of Ministers of Education, Canada. Retrieved on April 15, 2013 from: <http://www.cmec.ca/299/Education-in-Canada-An-Overview/index.html#04>
10. Fisher, D., Rubenson, K., Bernatchez, J., Clift, R., Jones, G., Lee, J., MacIvor, M., Meredith, J., S., Theresa, & Trotter, C. (2006). Canadian federal policy and post-secondary education. Vancouver, BC: Centre for Policy Studies in Higher Education and Training, University of British Columbia.
11. Foreign Affairs and International Trade Canada(2012). International education: A keydriver of Canada's future prosperity (Final Report). Advisory Panel on Canada's International Education Strategy. Retrieved on August 25, 2012 from website: <http://www.international.gc.ca/education/report-rapport/strategy-strategie/index.aspx?view=d>.